

قدس فراموش نشده است

فلسطین که از سال 15 هجری قمری همواره بجز دوره صلیبیان بخشی از بلاد اسلامی بوده از اواخر جنگ جهانی اول و فروپاشی امپراطوری عثمانی ابتدا تحت‌الحمایه انگلستان قرار گرفت...

فلسطین که از سال 15 هجری قمری همواره بجز دوره صلیبیان بخشی از بلاد اسلامی بوده از اواخر جنگ جهانی اول و فروپاشی امپراطوری عثمانی ابتدا تحت‌الحمایه انگلستان قرار گرفت و استقلال خود را از دست داد و سپس با یک سناریوی انگلیسی - صهیونیستی ترکیب جمعیتی آن با اسکان یهودیان جهان در این منطقه و اخراج ساکنان مسلمان آن تغییر کرد و همزیستی توأم با صلح بین پیروان ادیان مسیحیت، یهود و اسلام که در بستر تاریخ در یک کشور اسلامی شکل گرفته بود به سرعت نابود شد و مقدمات تشکیل یک دولت صهیونیستی را در سال 1948 فراهم آورد. فلسطین به دلیل وجود اماکن مقدس همیشه مورد احتیاج ادیان بوده است.

تجزیه امپراطوری عثمانی باعث از بین رفتن کشورها نشد و همه ملت‌ها استقلال خود را به دست آوردند و با سرزمین، حکومت و مرزهای جغرافیایی شناخته شده بین المللی در حال حاضر وجود دارند، اما فلسطین پس از حدود یک قرن از زوال امپراطوری عثمانی هنوز دستخوش مطامع قدرت‌های جهانی به سرکردگی صهیونیسم بین المللی است.

جهتگیری کشور ما در دوره پیش از انقلاب اسلامی و پس از آن در قبال مسأله فلسطین کاملاً متفاوت بوده است. شاه به دلیل وابستگی به غرب و عضویت در پیمان سنتو از سیاست‌های منطقه‌ای آمریکا و متحدانش حمایت می‌کرد. انقلاب اسلامی نه تنها ساختارهای کهنه داخلی را تغییر داد بلکه مناسبات حاکم بر نظام دوقطبی آن زمان را نیز تحت الشعاع خود قرار داد. یک ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی با خروج ایران از پیمان سنتو این اتحادیه نظامی در فروردین سال 1358 منحل گردید.

حاکمیت باستان‌گرایی و ترویج مظاهر غرب در دوره پهلوی جای خود را به رهبری و زعامت دینی جامعه داد. اسلام اساس برنامه ریزی حکومتی پس از انقلاب اسلامی است. برای بررسی مسأله فلسطین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران به اصلی‌ترین متغیرها که اهمیت راهبردی دارند در زیر پرداخته می‌شود.

ساختار سیاسی

نظام سیاسی پیش از انقلاب اسلامی مبتنی بر شوونیسم ایرانی، آموزه‌های فرهنگی غرب و پهلویسم بود. درحالی که پس از انقلاب اسلامی جهان‌گرایی اسلامی، آموزه‌های فرهنگی دین مبین اسلام و هویت ایرانی-اسلامی ایرانیان زیرساخت‌های نظام سیاسی جدید را شکل داده است. دوره پهلوی دوم مقارن با اشغال سرزمین فلسطین و اعلام موجودیت رژیم صهیونیستی است. با یک تحلیل ساختاری، همگرایی شاه با این رژیم غاصب که هر دو محصول یک سناریوی غربی و حافظ منافع قدرت‌های بزرگ در منطقه بوده اند در این چارچوب امری حتمی است. شناسایی دوافکتو این رژیم توسط شاه در سال 1329 سرآغاز آن است. همکاری سرویس‌های امنیتی دو طرف، فعالیت اقتصادی شرکت‌های یهودی در ایران، فروش نفت و انجام پروژه‌های تسلیحاتی و نظامی مشترک بین ایران و این رژیم از برنامه‌های مهم این دوره بوده که اسناد آن موجود است. انقلاب اسلامی باعث شد ایران از نقش یک متحد و دوست منطقه‌ای به یک دشمن ایدئولوژیک برای رژیم غاصب صهیونیستی مبدل شود. ساختار مذهبی جمهوری اسلامی ایران احترام تاریخی به ادیان را در مسأله فلسطین با جریان سیاسی صهیونیسم بین المللی یکی نمی‌داند. از این منظر، شناسایی موجودیت رژیم صهیونیستی برابر با نفی تاریخ یک ملت و دفاع از پدیده اشغال سرزمینی و مسأله‌ای غیرقابل سازش و حرام است.

رهبری دینی

امام راحل(ره) مسأله فلسطین را سال‌ها پیش از انقلاب اسلامی به عنوان اصلی‌ترین مسأله جهان اسلام و سرلوحه مواضع جهانی خویش قرار داده بودند. ماهیت رژیم صهیونیستی امروزه بیش از آن زمان برای همگان آشکارتر شده و این نشانه‌ای از ژرف‌نگری اندیشه‌های بنیانگذار انقلاب اسلامی است که دربرگیرنده تمامی ابعاد حکومت، تاریخ اسلام، مقتضیات زمان و مکان و مسائل منطقه‌ای بوده است. این آینده‌نگری ناشی از ویژگی‌های فکری، روح بزرگ و شخصیت کاریزماتیک ایشان بوده که از سرچشمه زلال تعالیم اسلام عزیز در عالی‌ترین سطح بهره‌مند بوده اند. الگوی رهبری دینی برپایه ولایت فقیه استمرار این جوشش و ظرفیت ذاتی فقه شیعه و ذخیره‌ای تمام‌نشدنی و ماندگار است. تبعیت از آموزه‌های قرآن و سیره پیامبر اعظم صلوات الله و سلامه علیه و امامان معصوم علیهم السلام و تفقه در دین و ولایت عالمان دینی در افتا با سازوکارهای که در کشور ما نهادینه شده ساحت سیاست را به دین آراسته است و ریشه در باورهای عمیق مردم دارد. مسأله فلسطین در منظومه فکری امام راحل(ره) و رهبر معظم انقلاب و خبرگان دینی از اولویت راهبردی برخوردار است و ستاره راهنمای سیاستمداران کشور ما در مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی محسوب می‌شود.

جغرافیای سیاسی

مطالعه تأثیر دو حوزه جغرافیا و سیاست بر یکدیگر از اصول مسلم در طرح ریزی‌های استراتژیک کشورهاست. فلسطین بدلیل وجود اماکن مقدس موضوع مشترک سه دین یهودیت، مسیحیت و اسلام است که تا پیش از جنگ جهانی اول فلسطینیان با پیروی از این ادیان در بلاد اسلامی با یکدیگر زندگی می‌کردند، اما اهمیت راهبردی انرژی در منطقه خاورمیانه و تلاش قدرت

های جهانی برای استیلای بر آن به برخورد منافع نیروهای منطقه ای و قدرت های فرمانطقه ای منجر شده است. رژیم صهیونیستی و رژیم های وابسته منطقه، حافظ منافع این قدرت ها هستند. روابط استعماری آنها با وجود استقلال ظاهری این کشورها پس از جنگ های جهانی اول و دوم به مناسبات مرکز - پیرامون تبدیل شده است و در این میان جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک نیروی واگرا در این سیستم منطقه ای خطرات زیادی را برای منافع استعمارگران نوین بوجود آورده است. رژیم صهیونیستی با جنگ افروزی و ایجاد ناامنی در منطقه به خرید های کلان تسلیحاتی کشورهای وابسته کمک فراوانی کرده است و قدرت های فرمانطقه ای با حضور نظامی خود منطقه خاورمیانه را به انبار بزرگی از تسلیحات مبدل ساخته اند. وقوع جنگ های متعدد آن هم به دلایل مختلف در طی دهه های اخیر از پیامد های اتحاد آشکار و پنهان سه ضلع مثلث رژیم صهیونیستی - دولت های وابسته منطقه - قدرت های بزرگ جهانی است و خسارت های سنگین آن را نیز مردم بلاد اسلامی تاکنون متحمل شده اند. بیداری اسلامی را می توان واکنش مردم منطقه به این مناسبات استعماری دانست هرچند که نظام سلطه سعی دارد آن را با تمام قوا مدیریت کرده و با تغییر بازیگران قدیمی و جایگزینی عناصر جدید و ایجاد تعارض بین نیروهای داخلی به بازسازی این سیستم منطقه ای پرداخته و استیلای خود را ادامه دهد و در این راه از هیچ جنایتی روگردان نیست. مساله فلسطین پاشنه آشیل سیاست های غرب در منطقه است و کمک های گسترده به رژیم صهیونیستی برای حفظ این تعادل ظالمانه قویا صورت می گیرد.

انتفاضه و جریان مقاومت

انتفاضه و جریان مقاومت از مصادیق بارز حق دفاع مشروع ملت ها بحساب می آید که خود از قواعد آمره در حقوق بین الملل است. ملت فلسطین پس از اقدامات نافرجام کشورهای عربی و چند دوره جنگ های موسوم به اعراب و اسرائیل و از دست دادن اراضی بیشتر، با اتکا به مبانی دینی و توان داخلی برای بازپس گیری خانه و کاشانه و اراضی خود به مبارزه روی آورد. موج جدیدی از این مبارزات در سال 1987 با نام انتفاضه شکل جدیدی از مقاومت را در سرزمین های اشغالی به وجود آورد. انتفاضه دوم در سپتامبر سال 2000 شعله ور گردید و با روی کارآمدن دولت حماس با اکثریت آرای فلسطینیان ساکن در کرانه باختری و نوار غزه در اوایل سال 2006 مبارزه و مقاومت مردمی توانست به نتایج سیاسی خوبی دست یابد. پیروزی حزب الله در مقابل تهاجم رژیم صهیونیستی در جنگ موسوم به 33 روزه از 12 جولای 2006 برابر با 21 تیر 1385 و پیروزی دولت قانونی حماس در جنگ موسوم به 22 روزه از 27 دسامبر 2008 برابر با 7 دی 1387 از برکات انتفاضه و مقاومت مردمی و استفاده از حق شناخته شده دفاع مشروع در برابر متجاوز است. «و قاتلوهم حتی لاتکون فتنه» پیام جاودانه قرآن است که متضمن اوامر و نواهی درباره جهاد اسلامی است و مومنان را برای همیشه به برچیدن بساط شرک، کفر و طاغوت فرا می خواند. شان نزول این آیین جنگ بدر است و سفارش مومنان به پاکسازی بلاد اسلامی از شر کافران، دفع فتنه و برچیدن بساط شرک و کفر برای استقرار حکومت الله است.

روز جهانی قدس

با اعلام آخرین جمعه ماه مبارک رمضان هر سال به عنوان روز جهانی قدس، مساله فلسطین بیشتر از همیشه در کانون توجه مسلمانان جهان قرار می گیرد و به این مناسبت آرمان رهایی قدس شریف و محکومیت رژیم صهیونیستی به یک برنامه عمل در عرصه های جهانی تبدیل شده است. امام خمینی(ره) از بالای سر دولت ها با ملت های مسلمان و آزاده و افکار عمومی جهان سخن می گفتند. این از وجوه و ظرفیت های بالای دیپلماسی عمومی است که پس از انقلاب اسلامی به عنوان سیره و سبک خاصی به جهانیان معرفی شده است. استفاده از ظرفیت ملت های مسلمان و آزادیخواه و اشتراکات دینی و انسانی بین آنها در یک روز برای اعلام همبستگی با دردها و مصائب یک ملت آواره و مظلوم از ویژگی های روز جهانی قدس است. این رزمایش جهانی مسلمانان در دفاع از یک ملت و نفی یک اشغال در یک روز واحد ترسی بر دل دشمنان افکنده و نور امیدی در دل دوستان تابانده که بر هیچ کس آثار و برکات آن پوشیده نیست. روز جهانی قدس به یک ابزار فشار بین المللی برعلیه رژیم صهیونیستی مبدل شده و افکار عمومی جهانیان را به مساله فلسطین معطوف می دارد و آن را برای همگان زنده می سازد و باعث انزوای جهانی صهیونیست ها و قدرت یابی هرچه بیشتر فلسطینیان در انتفاضه و مقاومت شده است.

جام جم

علیرضا سعیدآبادی

کارشناس ارشد روابط بین الملل